

παίδευση με το περίφημο αναγνωστικό της Γ' Δημοτικού *Τα ψηλά βουνά*. Το έργο του Παπαντωνίου διακρίνεται για την καθαρότητα του λόγου, τη φραστική δεξιότητά και την παραστατικότητα των εικόνων.

Γιάννης Βλαχογιάννης

Έτσι ήτανε

Το Μεσολόγγι κατά την ελληνική επανάσταση πολιορκήθηκε δυο φορές από τους Τούρκους. Η πρώτη πολιορκία (Νοέμβριος - 25 Δεκεμβρίου 1822) κατέληξε σε καταστροφή των Τούρκων. Για δεύτερη φορά πολιορκήθηκε από τους πασάδες Κιουταχή και Ιμπραήμ στις 15 Απριλίου 1825. Οι Έλληνες κατόρθωσαν ν' αντιμετωπίσουν τις ισχυρές επιθέσεις του πολυάριθμου τουρκοαιγυπτιακού στρατού και να κρατήσουν ένα χρόνο την πόλη, που είχε μεγάλη σημασία για την επανάσταση της Στερεάς Ελλάδας. Όταν όμως ο τουρκοαιγυπτιακός στόλος απέκλεισε το Μεσολόγγι και από τη θάλασσα, έπεσε στην πόλη φοβερή πείνα, γιατί εκτός από τους μαχητές υπήρχαν μέσα σ' αυτή και πολλά γυναίκοι. Οι Έλληνες οπλαρχηγοί αποφάσισαν τότε να κάμουν έξοδο.

Η περιφήμη Έξοδος του Μεσολογγίου έγινε τη νύχτα της 10ης Απριλίου 1826. Από τις 9.000 (από τους οποίους 3.000 ήταν μάχιμοι) σώθηκαν μονάχα 1.800 άντρες και 7 γυναίκες. Το Μεσολόγγι έπεσε, αλλά η ηρωική του θυσία παραμένει ζωντανή στις ψυχές των Ελλήνων. Το Σάββατο του Λαζάρου, επέτειο της πτώσης, γίνεται και σήμερα μεγάλη γιορτή στην πόλη και αναπαράσταση της Έξοδου.

- Παπού, σήκου, παπούλη! Σήμερα είναι μέρα επίσημη! Τι φυλάς το στρώμα και βογκάς; Όλο βογκάς κι όλο μαλώνεις... σώνει πια! Έβγα να ιδείς! Έλα ν' αλλάξεις και να πας στην αγορά. Ο κόσμος έχει πανηγύρι σήμερα - Σάββατο Λαζάρου!

Το μαθητούδι ζωηρό, καθώς μπήκε στο σπίτι, έφυγε κιόλα. Το Ξερε ο παππούς πως ήταν η τρανή Παραμονή, της Έξοδος η μέρα. Αχ, τέτοια μέρα δε θα ξαναφανεί – μήτε ο θεός να δώσει!

Το Ξερε ο παππούς, κι αυτό από μέρες κι από νύχτες συλλογιότανε. Ο πονεμένος νους του σερνότανε τριγύρω στη μεγάλη ^{ΓΡΕΜΑΤΑ} Θύμηση. Και την περιμενε τη μέρα αυτή, σα να 'τανε να 'ρχόταν άλλη μια φορά, πρώτη φορά – του κάκου!

Μα του μικρού τ' αγγόνου οι χαρωπές φωνές του ξάφνισαν το νου. Κι εκεί, να πάλι το τρελόπαιδο μπροστά του. Άφησε τις τρεχάλες για να ξαναρθεί και να του γίνει πειρασμός και πάλι.

– Ακόμα κάθεσαι, παπούλη; Λεχώνα θα μου γίνεις αυτού πέρα; Απόλυσε κι η εκκλησιά!

– Καλά, καλά, μωρέ παιδί, μη με μαλώνεις τόσο γέρος είμαι, δε μπορώ να σηκωθώ. Εδώ άσε με να σήπομαι...

– Τι είπες; Δεν ακούς; Περνάει η Έξοδο!

Αυτός ο λόγος χτύπησε το γέρο αλλόκοτα. Της λιτανείας η βοή, που έφτανε απ' τον άλλο δρόμο, κρυφή τρεμούλα του 'χυσε στα σωτικά* ο νους του σάλεψε άξαφνα.

– Έφτασα! Τ' άρματά μου!

Ορθός τινάχτηκε, σαν παλικάρι. Ανάλλαγος, ανάμαλλος ζώστηκε το σπαθί. Και βγήκε.

Τα μάτια αγριωπά στυλώνει γύρω του. Κάτι σα να ζητεί. Το κανόνι και το τουφέκι γεμίζει όλη τη χώρα μ' αμέτρητη βοή. Κόσμος πολύς στην αγορά. Όλοι ντυμένοι τα καλά τους. Όλοι τ' άρματα κρατούν – και ρίχνουν!

Ο λαός παίζει με τη φαντασιά του το παιγνίδι αυτό, στο χρόνο μια φορά. Θέλει να ξαναζωντανέψει τη μεγάλη εικόνα, έτσι για να δει «πως ήτανε» – κι ο γέρος πάει να το πιστέψει.

Βρίσκεται με τ' αγγόνι στις λιτανείας την ουρά, κι ακολουθούν. Τέλος στους Τάφους* έφτασαν. Εκεί χιλιάδες συναγμένοι στέκονται κι ακούν έναν που βγάνει λόγο, μα ο λόγος είν' ατέλειωτος. Ο γέρος ακούει, και δεν καταλαβαίνει. Ακούει, και καρτερεί: σαν κάτι φαίνεται να καρτερεί...

– Ορέ, δεν ήταν έτσι! κράζει με δυνατή φωνή.

Άφησε στη μέση τη γιορτή και πήρε το δρόμο πίσω για το σπίτι.

*σωτικά: σωθικά.

Τάφοι: το Ηρώο του Μεσολογγιού, όπου υπάρχουν οι τάφοι πολλών αγωνιστών.

Θυμωμένος φαίνεται. Βογκάει, στ' αγγόνι δε μιλεί. Άξαφνα σταματάει. Εκεί κοντά του κάποιος τραγουδεί. Ένας τυφλός, χωριάτης διακονιάρης, στρωμένος καταγής, παίζει τη λύρα του και τραγουδεί. Λέει το θλιμμένο, το μοιρολόγι του Μεσολογγιού.

Ορθός ο γέρος, άσειστος ακούει. Βρύση πάνε τα μάτια του. Κλαίει ήσυχα, και δε μιλεί. Τέλος κόπηκε το τραγούδι.

- Να, ορέ, έτσι ήτανε!

Αυτό είπε μοναχά. Και γύρισε στο σπίτι του και στον καμμό του.

Ερωτήσεις

1. Από την ηλικία του παππού να προσδιορίσετε (περίπου) την εποχή, στην οποία τοποθετείται το διήγημα. (1890-1895) (Πάν ερίεμα προσηνιά).
2. Γιατί τον παππού δεν τον ικαγοποιεί α) η αναπαράσταση της Εξόδου, β) ο πανηγυρικός της ημέρας; Χρησιμεύει ως κίνητρο ο ζήλιος αγρινός.
3. Γιατί όταν άκουσε «το μοιρολόγι του Μεσολογγιού» ο παππούς είπε «Να, έτσι ήτανε»; Τι είδος τραγουδιού νομίζετε ότι έλεγε ο ζητιάνος με τη λύρα; (Λυπηρό όδο - λυγρή ψαράδι) (Έξοδος των Έξοδος)

ΓΙΑΝΝΗΣ ΒΛΑΧΟΓΙΑΝΝΗΣ (1867-1945). Γεννήθηκε στη Ναύπακτο. Καταγόταν από οικογένεια Σουλιωτών προσφύγων. Υπηρέτησε ως διευθυντής των Γενικών Αρχείων του Κράτους. Έγραψε πολλές ιστορικές μελέτες και εξέδωσε τα Απομνημονεύματα των αγωνιστών του 21 Μακρυγιάννη και Κασομούλη. Ασχολήθηκε επίσης με τη διηγηματογραφία. Έργα του: Ιστορίες του Γιάννη Επαχτίτη, Ο πετεινός, Το Σούλι, Μεγάλα Χρόνια κ.α. Τα θέματα των διηγημάτων του αναφέρονται στους αγώνες των Σουλιωτών και του 1821.

Χαρακτηρισμός Άκαπνο = Ζηλιός Μεσολογγίτης
(Αγρινός).

Να συμπληρωθεί το κείμενο και τον τρόπο που περιγράφει τον ήρωα.

Απόμαρτυρικός
Ο αφοραγός.